

поставити јој границе. Та ограничења власти, границу моћи владара, по Милу поставља слобода, да би касније ту границу постављала уставна ограничења која предвиђају пристанак заједнице као услов за доношење политичких одлука. Да би се људи заштитили од опасности коју изазива власт требало је да њихова права буду проглашена светим и неприкосновеним како би била обезбеђена од оних који их угрожавају. Тако се дошло до идеје о једном писаном документу у коме би била свечано записана права и слободе које представљају границу власти, нешто што никаква власт не би смела да гази и ограничава. По неким ауторима, први писани устав у свету је Кромвелов Instrument of government из 1653. мада није никад заживео, док по другим ауторима прве писане уставе представљају основни закони (lois fondamentales de l'état) у Француској и уговори уставног карактера које су закључивале америчке колоније. Без обзира да ли је први устав настао у Енглеској, САД или на другом месту он се брзо ширио по целој Европи и свету, захватајући скоро све земље, тако да данас може да се каже да нема земље која нема или није донела свој устав као највиши закон, правни акт са најјачом правном снагом.

II. ПОЈАМУСТАВА

У земљама које имају писани, формални устав то је основни и највиши правни акт, најважнији политичко-правни документ. То је основни и највиши извор права који стоји на врху хијерархије свих других, извора који су испод њега и морају да буду с њим сагласни. Устав као писани, формални и прокламовани акт има највећу, најјачу правну снагу, тако да су остали правни акти по јачини испод њега и не могу му противуречити. Устав је основни акт једне земље, али и симбол правне државе, услов и извор уставности и владавине права. Зато се с правом каже да без устава нема ни уставности ни правне државе, владавине права. Сам значај устава за сваку земљу намеће и питање утврђивања његовог појма, његовог дефинисања. Код тог дефинисања устава постоје тешкоће јер ни један устав се не бави тиме пошто је то пре свега теоријско правно питање којим се бави наука уставног права. На устав може (и мора) да се посматра не само као правни феномен него и шире, као политички па и социолошки